

AFSTELLING VAN VOEDERBAKKEN, EEN FACTOR VAN BELANG?

Kunnen we de voederkosten drukken door efficiënter met voeder om te gaan en door onder meer vermorsing te voorkomen? Binnen het demonstratieproject van PVL Bocholt onderzocht men in deze context de invloed van het afstellen van de voederbakken van biggen en vleesvarkens. – Naar: ILVO, Varkensloket, UGent & PVL

De voederkosten in de varkenshouderij maken 60 à 70% uit van de totale productiekosten. Een deel van dit voeder komt niet in de maag van het varken terecht, maar gaat verloren. Deze verliezen kunnen optreden tijdens de productie, opslag, transport van silo naar voederbak en door vermorsing tijdens de voederopname door de varkens. Om hierop de aandacht te vestigen, startte PVL Bocholt in samenwerking met enkele partners, waaronder het ILVO, het demonstratieproject duurzame landbouw

'Reductie van het voederverbruik als sleutel tot rendabel varkens produceren'. In het kader van dit project werden op het ILVO twee voederproeven uitgevoerd. Bij zowel de biggen als de vleesvarkens

werd nagegaan of de afstelling van de voederbak de voederopname, de dagelijkse groei en de voederconversie beïnvloedt. De resultaten worden hieronder beschreven.

.....
In beide proeven zag je effecten van de afstelling van de voederbak.
 .....

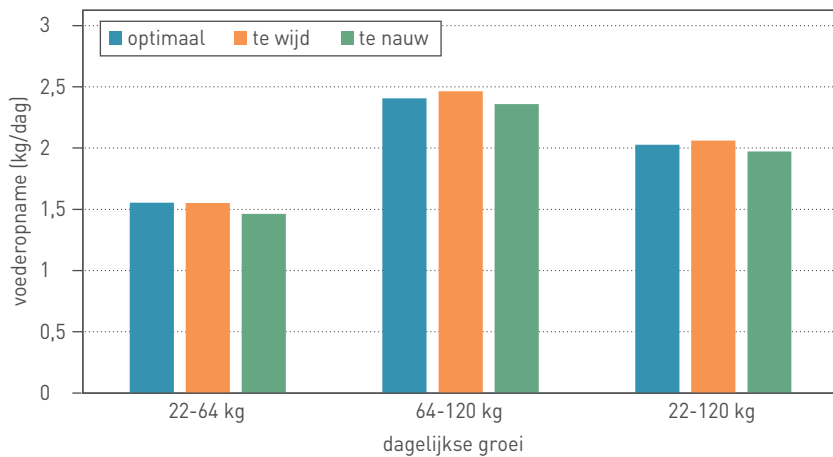
Plankjes met verschillende dikte om de exacte afstelling te garanderen.

Tabel 1 Effect van de voederbakafstelling op de prestaties van biggen tussen vier en negen weken leeftijd (8,6 tot 24 kg) - Bron: ILVO

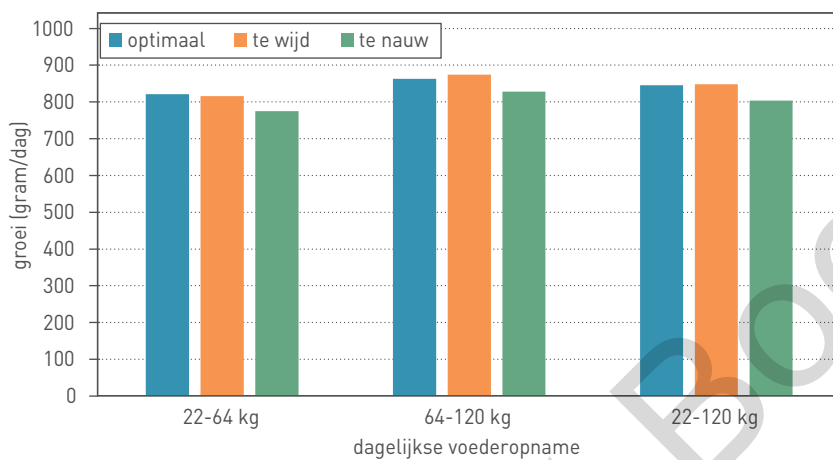
Voederbak	Te nauw	Ideaal	Te breed	P-waarde
Dagelijkse groei (gram)	459 ± 51	457 ± 31	448 ± 19	0,685
Dagelijks voederverbruik (gram)	671 ± 79	666 ± 51	692 ± 46	0,565
Voederconversie (gram/gram)	1,46 ± 0,04	1,46 ± 0,04	1,55 ± 0,10	0,003
Voedervermorsing per hok (gram)	2.517 ± 970	2.367 ± 869	4.025 ± 1282	0,054

Verschiede afstellingen

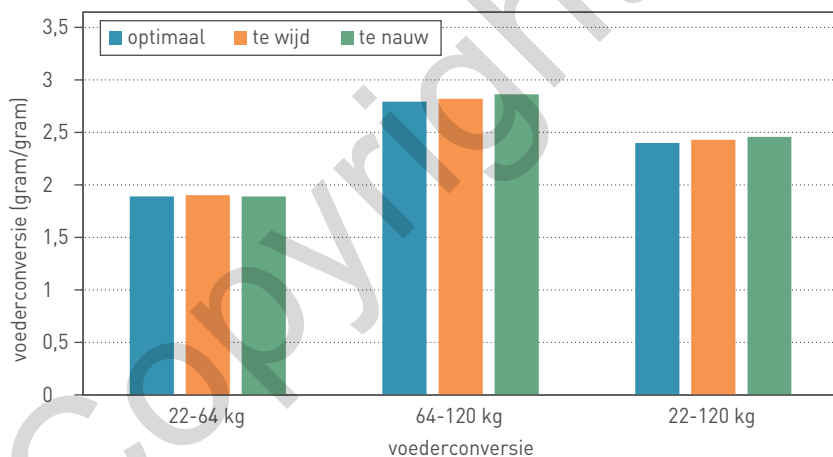
UGent-thesisstudente Elise Weyers bepaalde samen met de dierenverzorgers van ILVO drie mogelijke afstellingen van de voederbak. Ze vertrokken van een afstelling die volgens de dierenverzorgers optimaal was. Daarnaast werd een wij-

Figuur 1 Effect van voederbakafstelling op het dagelijks voederverbruik van vleesvarkens - Bron: ILVO

Figuur 2 Effect van voederbakafstelling op de dagelijkse groei van vleesvarkens - Bron: ILVO

Figuur 3 Effect van de voederbakafstelling op de voederconversie van vleesvarkens - Bron: ILVO

dere en een nauwere afstelling vergeleken. Met behulp van plankjes van een bepaalde dikte (zie foto p. 14) werden de voederbakken in de verschillende hokken op dezelfde manier afgesteld. Voor de biggen was dit 14 mm (te nauw), 19 mm (optimaal) en 33 mm (te wijd). Voor de vleesvarkens werd geopteerd voor 9 mm

(te nauw), 14 mm (optimaal) en 24 mm (te wijd). In de biggenbatterij werd het voeder onder meelvorm verstrekt, in de vleesvarkensstal werd een pellet van 3 mm gebruikt. In de vleesvarkensstal gebruikten we zes hokken van zes dieren per behandeling, in de biggenbatterij acht hokken van zes dieren.

In de biggenproef werd een bakje onder de voederbak gemonteerd, om zo het vermorste voeder op te vangen. In de vleesvarkensstal gaf Elise een score voor voedervermorsting. Het verbruikte voeder en de biggen werden ook nauwkeurig gewogen om de dagelijkse groei, de dagelijkse voederopname en de voederconversie te bepalen. In het slachthuis werd het vleespercentage van de varkens opgevolgd.

Resultaten

Bij de vleesvarkens observeerde Elise bij de wijdere afstelling meer voeder naast de bak. Dit werd ook bevestigd door de voederopnamemetingen: er was een aantoonbaar verschil in het voederverbruik tussen de 'te wijde' (2,1 kg/dag) en 'te nauwe' (2,0 kg/dag) afstelling (figuur 1). De afstelling had een significant effect op de groeisnelheid: hoe nauwer de opening, hoe trager de vleesvarkens groeiden (figuur 2). De voederconversie verschilde niet (figuur 3). Ook het vleespercentage, dat gemiddeld 62,6% bedroeg, werd niet beïnvloed door de voederbakafstelling.

In de biggenproef observeerden we een duidelijk effect van de afstelling van de voederbak op de voederconversie (tabel 1). De voederconversie was hoger bij een te wijd afgestelde voederbak (namelijk 1,55) in vergelijking met een 'te nauwe' en 'optimale' afstelling (beide 1,46). In deze hokken leek ook meer voeder te worden vermorst. Er werd geen verschil gevonden in het dagelijkse voederverbruik (= opgenomen + vermorst voeder). Ook de dagelijkse groei verschilde niet tussen de voederbakafstellingen. In beide proeven zagen we effecten van de afstelling van de voederbak. De hoeveelheid vermorsting was echter lager dan vaak in praktijk wordt gezien. Toch duiden ze aan dat het belangrijk is de afstelling in de gaten te houden: is de bak te nauw afgesteld, dan kan dit leiden tot een suboptimale voederopname. Is de bak te wijd afgesteld, kan dit de voederconversie verhogen. ■

Meer info over het project vind je op www.varkensloket.be > Demoprojecten en via www.pvl-bocholt.be.

Aan dit artikel werkten mee: Sam Millet, ILVO; Sarah de Smet, Varkensloket; Katrijn Ingels & Dirk Fremaut, UGent & Sander Palmans, PVL

VOLSTAAT ÉÉN EURO OM BIGGEN ÉÉN KILO ZWAARDER TE MAKEN?

Sinds jaar en dag wordt de afgesproken biggenprijs in de handel gecorrigeerd met 1 euro per kg over- of ondergewicht. Weinigen vragen zich hierbij af of dit een economisch rendabele vergoeding is. – Herman Vets, stafmedewerker *Bedrijfseconomie Boerenbond*

.....
**De individuele
 voederkosten bepalen
 of 1 euro volstaat.**
 .....

Op basis van de in Tiber geregistreerde gegevens is het alvast duidelijk dat de kostprijs om die kg te produceren sterk verschilt tussen bedrijven en uiteraard ook wordt beïnvloed door de dagprijs van het biggenvoeder.

Wat kost een 'extra kg' big?

Als je over een goede bedrijfseconomische boekhouding beschikt, dan kan je de gemiddelde kostprijs van een big uit je boekhouding plukken. Door deze kostprijs per big te delen door het aflevergewicht van die biggen krijg je de kostprijs per kg afgeleverde big. Maar hiermee heb je helemaal geen antwoord op de gestelde vraag. Want in de kostprijs die je net berekend hebt, zitten ook kosten die je niet meer moet maken voor de productie van een 'extra kg big', zoals die van het zeugenvoeder en van vaccinaties die toch al achter de rug zijn. Dichter in de buurt kom je als je enkel de kosten die gemaakt worden tussen spenen en afleveren (= de kosten in de biggenbatterij) deelt door de vleesproductie in de batterij (= het verschil tussen het 'verkochte' en 'opgezette' gewicht). We noemen dit dan de 'kosten per kg vleesproductie' in de batterij. Maar ook dan ben je er nog niet helemaal, want je kunt je ook nog afvragen of de eerste en de laatste kg in de biggenbatterij wel evenveel kosten? Door de 'speendip' is de eerste kg gewichtsaanwinst na spenen de moeilijkste. Normaal zal deze dan ook wel het meeste gekost hebben. Eens de groei van de big op dreef is geraakt, mogen de productie-

kosten per kg groei daarna op dat korte traject in de batterij als tamelijk constant verondersteld worden. Dit betekent dat de berekening van de kosten per kg vleesproductie in de biggenbatterij je al een goed idee geeft van wat een extra kg op jouw bedrijf ongeveer kost.

Plaats nodig

Om biggen zwaarder te kunnen laten worden op je bedrijf moet je uiteraard ook over voldoende ruimte beschikken. Voor wie al krap zit in het aantal biggenplaatsen, is het absoluut geen optie om biggen nog langer te laten zitten en een niet-optimale bezetting aan te houden. Bij uitbreiding van het aantal biggenplaatsen moet je uiteraard ook de juiste vaste kosten (afschrijving en intresten) van de uitbreiding in rekening brengen. Gemiddeld liggen de vaste kosten van de biggenbatterij in Tiber vandaag op circa 0,15 euro per kg vleesproductie, maar bij nieuwbouw kan dit uiteraard individueel veel hoger zijn.

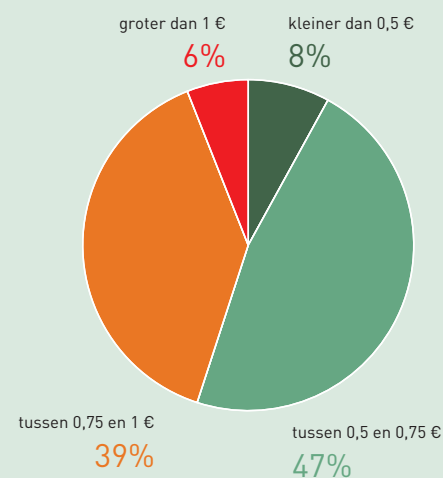
Voederkosten doorslaggevend

De belangrijkste kosten waarmee je rekening moet houden, zijn uiteraard de voederkosten. De voederkosten per kg vleesproductie op de batterij geven al een goede aanwijzing in welke omstandigheden zwaardere biggen afleveren interessant kan zijn. Je hebt natuurlijk wel het juiste speen- en aflevergewicht van je biggen nodig, anders reken je al snel met een te grote foutenmarge. Regelmatig biggen wegen na het spenen is dan ook

aan te raden. De voederkosten nemen circa 80% van de totale variabele kosten op de biggenbatterij in (zie het muntstuk p. 17). Om nog een extra kilo vlees te produceren bovenop het normale afzetgewicht ligt dit aandeel nog wat hoger, omdat kosten zoals vaccinatie wegvallen. Vanuit de biggenvoederkosten uit je boekhouding kan je steeds een prognose maken voor die kosten bij een andere voederprijs dan die van de referentieperiode van je boekhouding. Stel dat de biggenvoederkosten op 0,6 euro per kg vleesproductie uitkwamen bij een gemiddelde voederprijs van 350 euro per ton, dan kan je veronderstellen dat die kostprijs bij een dagvoederprijs van 400 euro per ton circa 0,69 euro per kg zal bedragen (= 0,6 euro x 400/350).

Grote verschillen tussen bedrijven en jaren

Figuur 1 geeft je een idee van hoe sterk de voederkosten op de biggenbatterij per kg groei of vleesproductie van een big kunnen verschillen tussen bedrijven en in de loop der jaren. Ruwweg kan je concluderen

Figuur 1 Verdeling van alle registraties van voederkosten in de biggenbatterij per kg vleesproductie over de periode 2009 tot 2015

- Bron: Tiber boekhoudingen Boerenbond